

ČR vystupuje ze Spojeného ústavu jaderných výzkumů

12.9.2022 - | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Procedura ukončení členství ČR v SÚJV

V odpovědi na ruskou vojenskou invazi na Ukrajinu zahájenou 24. února letošního roku a útok ruských vojsk na záporožskou jadernou elektrárnu rozhodl 4. března 2022 ministr školství, mládeže a tělovýchovy o **přerušeni spolupráce ČR s SÚJV** a nastoupení kroků k ukončení členství České republiky v této mezinárodní organizaci. Návrh na vystoupení následně prošel řádným meziresortním připomínkovým řízením, načež s navrženým krokem vyslovila souhlas svým **usnesením č. 466 ze dne 1. června 2022** i vláda ČR a předložila tento návrh dále k projednání **Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ČR**. Poslanecká sněmovna projednala daný návrh na své **31. schůzi dne 7. července 2022** a vyjádřila s ním souhlasné stanovisko už v prvním čtení. Senát projednal předložený návrh na své **27. schůzi dne 20. července 2022** a taktéž s ním souhlasil. Návrh na ukončení členství České republiky v SÚJV byl poté předložen i prezidentu republiky, který jej podepsal dne **16. srpna 2022**. Následným spolupodpisem předsedou vlády ČR byl celý schvalovací proces završen.

Členství ČR

V SÚJV odborně vyrostly celé generace československých, českých a slovenských fyziků, což bylo částečně způsobeno také omezenými možnostmi jiné mezinárodní spolupráce, zejména v období po roce 1968. Československo, a následně i Česká republika, mělo v SÚJV významné postavení, o čemž svědčí kromě jiného také jmenování významných československých a českých vědeckých pracovníků do vrcholových manažerských funkcí v SÚJV. Zástupcem prvního ředitele SÚJV se stal prof. V. Votruba a dále tuto pozici zastávali postupně prof. I. Úlehla, prof. Č. Šimáně, dr. M. Gmitro a dr. Richard Lednický. SÚJV se věnovala například kniha pamětnických vzpomínek „**Československá jaderná a částicová fyzika: Mezi SÚJV a CERN**“ z pera E. Těšínské či memoáry F. Lehára „**O zlaté kleci a jiné vzpomínky**“.

Aktuální stav

Po vědecké stránce byl přínos spolupráce České republiky s SÚJV v uplynulých letech nezpochybnitelný, stejně jako úspěšnost českých firem při získávání veřejných zakázek, jak opakovaně potvrzovala také mezinárodní **hodnocení přínosů členství ČR v mezinárodních organizacích výzkumu, vývoje a inovací**, pravidelně organizovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Vojenským napadením Ukrajiny, která je další členskou zemí SÚJV, poté porušila Ruská federace nejen své mezinárodní závazky, ale i mezinárodní právo jako takové, a ještě více eskalovala svoji agresivní rétoriku mimo jiné i proti České republice. Za daných okolností proto není možné nadále s ní spolupracovat, a to ani v rámci mezinárodní organizace, jakou je SÚJV. Pokračováním ve spolupráci by docházelo k legitimizaci ruského politického režimu a vystupování Ruské federace na mezinárodní scéně. Tato spolupráce by byla navíc také výrazně omezena, ne-li zcela znemožněna v důsledku sankcí přijatých vůči Ruské federaci mezinárodními společenstvími. Rozpočtové zdroje ušetřené ukončením členství České republiky v SÚJV budou MŠMT využity na podporu velkých výzkumných infrastruktur v ČR a případné rozšíření zapojení Česka do mezinárodních výzkumných infrastruktur, které zmírní dopady ukončení členství naší země v SÚJV na výzkumné možnosti a příležitosti českých vědeckých pracovníků.

SÚJV je mezinárodní organizací zaměřenou na výzkum v oblastech jaderné a částicové fyziky a jejich aplikací v dalších oborech, jako jsou například materiálový výzkum či radiobiologie. Sídlí ve městě Dubna v Ruské federaci přibližně 130 km severně od Moskvy a jeho provoz je z více než 80 % hrazen Ruskou federací. Aktuálně má SÚJV 19 členských zemí (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Bulharsko, ČR, Egypt, Gruzie, Kazachstán, KLDK, Kuba, Moldávie, Mongolsko, Polsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Ukrajina, Uzbekistán a Vietnam), avšak v důsledku současného geopolitického vývoje se bude tento počet zjevně snižovat. SÚJV byl založen v roce 1956 jako reakce na vznik mezinárodní organizace CERN, která vznikla o 2 roky dříve. Mezi zakládající členy SÚJV patřilo také Československo, po jehož rozdělení přešlo členství právní sukcesí na oba nástupnické státy.

<https://www.msmt.cz/ceska-republika-vystupuje-ze-spojeneho-ustavu-jadernych>